

Nieuwsbrief

Vrienden van de Antwerpse Madonna's

Afgiftekantoor Antwerpen

Halfjaarlijks tijdschrift – nr. 2, mei-juni 2003

vu: R. Vanoystaeyen,

Vremdesesteeweg 92, 2530 Boechout

Nieuwsbrief
Vrienden van de

Antwerpse Madonna's

OP REIS

Op reis

Onze vereniging verheugt zich op uw talrijke en spontane toetreding tot de "vriendenkring" en dankt u voor het vertrouwen. Het is voor ons een aansporing om onze taak ononderbroken verder te zetten.

Tijdens de meimaand - Mariamaand werden enkele recent in het straatbeeld herplaatste Madonna's feestelijk ingewandeld. Naar aloude traditie zorgde E.H. Mannaerts, pastoor van Sint-Andries, voor de inzegening.

Met uw steun hopen we in mei 2004 andere zorgbehoevende beelden opnieuw hun oorspronkelijke glans te geven.

Etienne van Caster
voorzitter 'Voor Kruis en Beeld'

Voorzijde:

Madonnabeeld in polyester door Björn Debeer (°1976), opgesteld in het bushokje aan de Theodoor Van Rijswijckplaats, tijdens de in 2002 in de Antwerpse binnenstad gehouden openluchtentoonstelling 'Madonna'.

De kunstenaar motiveert de keuze van zijn beeld als volgt: "Maria en Jozef en het kindje Jezus moesten vluchten voor het bewind van Herodes. Deze situatie is spijtig genoeg nog steeds actueel. Ook vandaag zijn er honderdduizenden Maria's met hun kind die moeten vluchten en zoeken naar een betere, meer veilige plek. Daarom maak ik een hedendaags geklede Madonna met kind, gepakt en gezakt met haar weinige bezittingen, wachtend op een bank in een tram- of bushokje. De plaatsing van het beeld in een bushokje benadrukt het onderweg zijn en het zoeken naar beschutting."

Onder het motto 'Op reis' liep het Erfgoedweekend van 26-27 april 2003 doorheen Vlaanderen en Brussel.

Onze vereniging nam als partner hieraan deel. In de Antwerpse Sint-Andrieskerk verzorgden we de tentoonstelling 'wandelande madonnabeelden, de Madonna wandelend achterna...!', die nog gans het toeristisch seizoen ter plaatse te bekijken valt.

Wandelende madonnabeelden:

Dat gevelsculpturen wel eens uit het straatbeeld verdwijnen om elders op te duiken, soms jaren later, wordt in Antwerpen voornamelijk gekoppeld aan de Franse periode (1796-1814) en deze van de beide Wereldoorlogen. Recent kennen de Madonna's nog een ander reisverhaal. De Madonna van de hoek Eiermarkt en Sudermanstraat gaf hiervoor de toon aan. Omwille van haar restauratie legde dit beeld immers een lange weg af.

In 1997 werd ze bij de Academie voor Schone Kunsten ondergebracht in de lokalen van de Mutsaardstraat. Hier van verhuisde ze in 1999 naar de Speerstraat op het Kiel om de verdere moeilijke restauratieprocedure te ondergaan. Zij kwam van de inmiddels opgeheven lokalen van de Speerstraat terug, nu naar het vernieuwde restauratieatelier in de Blindestraat.

Na afwerking, eind 2002, werd het beeld eerst tentoongesteld in de

In de Hogeschool Antwerpen wachtend op transport in op maat getimmerde kisten.

Fortisbank op de Meir-Wapper, nadien in de Hiltonhall op de Eiermarkt om tenslotte in januari 2003 in diezelfde straat te verhuizen naar de tentoonstellingsruimte van de KBC (Boerentoren). Hier kijkt zij uit op haar originele locatie, de hoek Eiermarkt - Sudermanstraat, waar ze na de restauratie van de gevel zal teruggeplaatst worden. Haar vertrouwen tijdens al deze wandelingen is grenzeloos... In ieder geval, het zijn steeds zeer voorzichtige handen die haar dragen.

De Madonna wandelend achterna:

Tochten naar cultusplaatsen vindt men in vrijwel alle grote culturen en godsdiensten.

Volksbedevaarten zijn een bijzonder boeiend gegeven omdat zij gedurende eeuwen in het volksleven functioneel geweest zijn, en dit in een meer dan kerkelijke betekenis. De bedevaarder van vroeger was net zo goed een beetje toerist, zoals de huidige toerist in vele gevallen ook wat bedevaarder is.

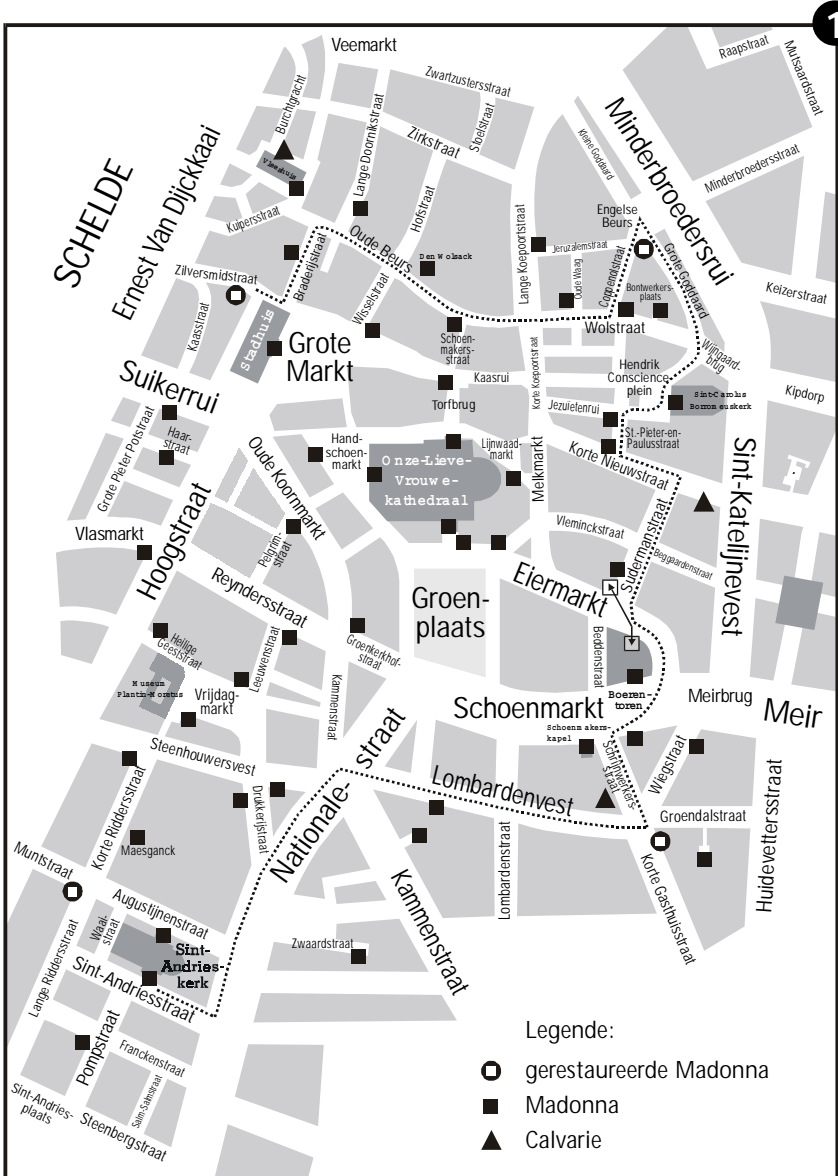

Dit luik van de tentoonstelling is gebaseerd op de verzamelingen religieuze medailles en devotionalia van Gaston Scheipers en ons medelid Jos Dobbelaers.

Wachten...
in de hall van het Hilton hotel.

Madonnawandelingen

Tijdens de madonnawandelingen van 12 mei hebben de leden van *Voor Kruis en Beeld* en hun familie, alsook de *Vrienden van de Antwerpse Madonna's* de gelegenheid gekregen een blik te werpen op de stralende Madonna's die recent, na restauratie, teruggeplaatst werden.

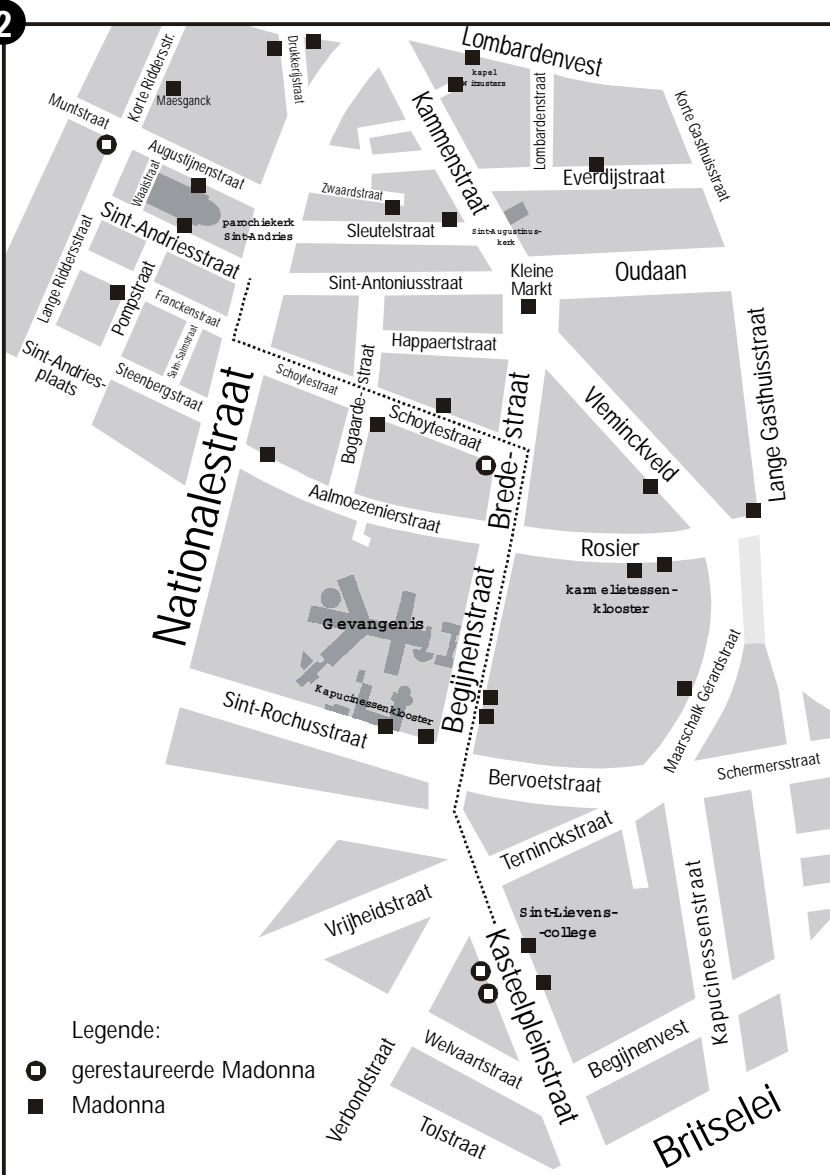

Wandeling 1

- Zilversmidstraat 8
- Grote Goddaard 2 – Engelse Beurs
- Groendalstraat – Korte Gasthuisstraat 1

Wandeling 2

- Kasteelpleinstraat 24
- Kasteelpleinstraat 26
- Bredestraat – Schoytestraat 86
- Muntstraat 16 – Lange Ridderstraat

Gevelbeelden

Recent geboekte resultaten

Herstelling van ontbrekende delen en opknapping

- Duif met stralenkrans, bij de Madonna Oude Beurs 48 – Schoenmakersstraat

Hoewel de Madonna zelf nog even geduld aan de dag moet leggen, is reeds gestart met de herwaardering van de entourage van dit beeld. Al geruime tijd ontbraken de bij de voorstelling horende zwevende duif met stralenkrans, een voorstelling van de Heilige Geest. Recent werden deze losse elementen gerestaureerd en herplaatst. De geduldige taak van verfafname werd aangevat door de bewoonster van het pand zelf (zie kaderstukje), de verdere restauratie werd voltooid in het atelier van Armand Van Bortel in Deurne, hij werkte hiervoor samen met Martine Baines van Adfas vzw. Wij danken 'De Balans' (Kaasrui), voor het kostbare geschenk in goudblaadjes.

Foto: Ward Buys

- Nieuwe lantaarns

Voor drie Madonnalocaties zorgde Ward Buys voor herstel of vernieuwing van de lantaarn. Zo kwamen op de hoek Keizerstraat en Prinsesstraat en de hoek Grote Goddaard met Engelse Beurs nieuwe exemplaren, die van de Lijnwaadmarkt (aan de Melkmarkt), werd nauwgezet gerestaureerd.

Een wijkmeester vertelt:
voorbeelden van spontane hulp

De Madonna hoek Oude Beurs en Schoenmakersstraat. Opfraaien en herplaatsen van de duif en de stralenkrans.

Enige tijd geleden, toen ik op tournee was langsheen mijn beelden, was het mij opgevallen dat de duif van de madonna op de hoek van de Oude Beurs was verdwenen. Na een paar vruchteloze pogingen aan de bel van de eigenares, sacochemaakster van beroep, werd mij uiteindelijk de deur opengedaan door een vriendelijke jonge dame met hollands accent. "Mevrouw, ik kom niet voor een handtas, maar wel voor het beeld dat hier op uw hoek hangt. Ik maak namelijk deel uit van de vereniging die zich over de Antwerpse madonna-beelden ontfermt. Is daar soms iets gebeurd met die duif? Is die soms weggevoegen?" Zij staart mij wat verward aan. "Nee, die duif ligt in mijn kast" en zij haalt effectief van achter uit een kast een stuk duif te voorschijn. Prachtig gesculpteerde vlerken in natuurlijk eikenhout. "Ik ben ze aan het herstellen, ik heb namelijk vroeger in een tandenlabo gewerkt en bezit nog steeds de nodige instrumenten: scalpels en dergelijke, en het is met veel plezier en ook veel geduld dat ik laag na laag de verf heb afgekrabd". Ik heb haar gefeliciteerd voor haar werk en aangemoedigd om verder te gaan. Wat zij dan ook heeft gedaan, hoewel wij voor de uiteinde-

lijke afwerking wel terug de zaak in handen hebben moeten nemen.

Een paar weken geleden was het zo ver dat duif en stralenkrans, dankzij de tussenkomst van verschillende vrijwillige 'specialisten', konden teruggeplaatst worden. Wij hadden onze lange ladder – drie lengtes uiteengetrokken – op de scheve kasseien en tegen de schuine gevel geplaatst. Niet meer van de jongsten en ook niet zo heldhaftig, waren wij, met mooi herschilderde duif en schitterend vergulde stralenkrans in de hand, aan het overleggen wie nu op de ladder zou stappen en wie ze zou vasthouden. Een voorbijganger staat ons gade te slaan. "He, wat is hier aan het gebeuren, gaat ge onze madonna terug wat opfleuren? Moeten die duif en die stralenkrans naar boven? Geef maar hier, 'k zal ik dat wel doen. Ik ben dakwerker van beroep". Zo gezegd, zo gedaan, de man neemt ons materiaal ter hand, stapt zonder de minste aarzeling op de ladder, brengt het geheel naar boven en – met de twee handen vrij – fixeert alles zoals het hoort. "Dank u, zulke mannen hebben wij nodig!" "Oh, met veel genoeg, ik ben wel nen echten atheïst, maar voor zulke zaken moogt ge 's zaterdags altijd op mij beroep doen". Dit is natuurlijk niet in dovemans oren gevallen. Naam, adres en telefoon werden spoedig genoteerd.
(B.G.)

Gevelbeelden – Recent geboekte resultaten

Engelse Beurs
Grote Goddaard

Zilversmidstraat 8

Groendalstraat
Korte Gasthuisstraat 1

• Nieuwe luifels

Recent kregen drie pas gerestaureerde gevelbeelden hun beschermende overkapping, hiermee kunnen ze het regenweer beter weerstaan. Het gaat om de twee historische madonnabeelden die Kim Raymakers eind 2002 opleverde, dat van de Zilversmidstraat 8 en dat van de hoek Grote Goddaard en Engelse Beurs. Ook de Madonna met Kind van de Korte Gasthuisstraat 1 (Wilde Zee) kreeg eindelijk een luifel. Dit beeld werd in situ gerestaureerd door beeldhouwer-restaurateur Dirk Lenaerts. Hij herstelde o.m. het afgebroken, maar bewaard gebleven, linkeronderbeentje van het Jezuskind.

Eiermarkt
Sudermanstraat

Ook de nu pas getoonde beschilderde zinken pronkluiifel van de Madonna Eiermarkt en Sudermanstraat verdient vermeld te worden. Deze werd in de periode 2000-2001 in de Hogeschool Antwerpen gerestaureerd in het atelier C/R Metaal (o.l.v. Patrick Storme) in samenwerking met het atelier C/R Polychromie (o.l.v. Georges De Wispelaere). – (zie ook p.2-3)

Onze administratieve resultaten en betrachtingen

Een digitaal archief werd binnen de vereniging *'Voor Kruis en Beeld'* opgestart naar aanleiding van de uitgave van het Madonnaboek (een samenwerkingsproject van de Erfgoedcel Antwerpen en onze vereniging). Hiervoor werd gebruik gemaakt van een databank, opgesteld vanaf 1999 door Wim Strecker in samenwerking met E.H. Mannaerts, Claire Baisier, Jos Dobbeleers en tal van anderen. Een aanzet hiervoor vormde o.m. een door Frans De Keersmaeker voor *'Voor Kruis en Beeld'* opgemaakte lijst uit 1998, de publicaties van Thyssen (1902 en 1922), Amand De Lattin, de reeks *'Bouwen door de eeuwen heen'* (delen 3na, b, c en d) en *'Antwerpse Madonna's (binnen de Leien)'* van Piet Schepens uit 1981. Recent werden de inventarisgegevens verrijkt met de vondst van een eind 19de-eeuws anoniem handschrift *'De lieve-vrouwebeelden van Antwerpen'* (1). Vele gegevens van de aanvankelijke databank werden voor het eerst publiek gemaakt bij de adventsactie van 1999, wanneer de website *'De Ver-beeld-ing van Antwerpen'* van start ging.

Uitbreiding van de website www.verbeelding.be

Webmaster Christiaan Diels deelt mee dat de bestaande site, gratis opgestart in 1999, nu zijn technische grenzen bereikt heeft en zou moeten herstructureerd worden indien wij verder willen aanvullen.

E.H. Mannaerts schetst de wenselijkheid van de communicatie naar het grote publiek via deze website. Nu en in de toekomst zullen vooral de jongere generaties hiervan gebruik maken.

Fonds Baron Suetens (Koning Boudewijnstichting): 'Behoud van waardevol niet-beschermd erfgoed'

'Voor Kruis en Beeld' maakte hiervoor een projectdossier op, om zo mogelijk financiële steun te genieten van dit fonds.

1. – Provincie Antwerpen, Dienst Cultureel erfgoed, dossier Madonnabeelden, zonder inventarisnummer.

Wachtlijst te restaureren beelden:

Onderstaande gevelbeelden wachten nog op sponsoring voor restauratie.
Wie kan ons daadwerkelijk hulp bieden ?

Madonna's:

- Haarstraat 16
- Klapdorp 93-95
- Kloosterstraat 155 ('Heilig Huisken')
- Koepoortbrug
- Mutsaardstraat en Klapdorp
- Sint-Andriesstraat 5
- Sint-Pieter-en-Paulus straat en Korte Nieuw straat 15
- Sint-Pieter-en-Paulus straat en Jezuietenrui
- Sint-Rochusstraat (Begijnenvest 66-68)

Heilige Johannes Nepomucenus

- Parochiaanstraat en Lange Nieuwstraat.

Een vervolghverhaal van lange adem...

Carolien van der Star

Deel 1 van 2,
vervolg in het
volgende nummer.

Maria is inmiddels een bekende verschijning op de Antwerpse (Koninklijke) Academie, maar dan alleen in de gerenoveerde gebouwen aan de Blindestraat. Weliswaar komt zij vaak zonder een arm of handen, of mist haar Jezuskindje een hoofd. Ze komt vooral in terracotta, Avesnes-steen of in hout, veelal met allerlei toevoegingen in gips. Vaak torst zij wel veertig lagen grijs of zijn er juist aan haar blauwe mantel, vele verschillende tinten afschilferende verf zichtbaar. Soms draagt ze zout-uitslag, maar over het algemeen draagt zij, naast haar Kind, het stof van vele jaren.

En al die keren als ze daar binnengaat wordt ze door restaurateurs in opleiding meestal met groot enthousiasme verwelkomd.

Zij weet dat ze verschillende van deze jonge mensen in haar nabijheid volwassen zal zien worden. Zij weet ook dat er anderen, misschien wel door haar, uiteindelijk toch een ander beroep kiezen, of juist nog een vervolopleiding gaan doen. Ze weet ook dat ze, na een langer of misschien nog langer verblijf in de Blindestraat, uiteindelijk weer zal stralen aan een gevel in de Antwerpse binnenstad.

Sinds vele jaren hebben diverse studio's van de opleiding Conservatie en Restauratie (C/R)

van de 'Academie' * contacten en contracten met de vzw *Voor Kruis en Beeld*.

Natuurstenen objecten en objecten in steenachtige materialen als terracotta en mortel worden gerestaureerd door de studenten van de 'studio steen'. Houten beelden komen bij de afdeling *hout en polychromie*.

De meeste jonge mensen, die zich aanmelden bij de afdeling conservatie en restauratie hebben momenteel een studie van vier jaren voor de boeg, opgedeeld in eerst twee kandidatuurjaren en daarna twee jaren voor het behalen van de meestergraad. Het theoretische gedeelte beslaat een groot deel van de lesuren, waarbij bijvoorbeeld chemie en kunstgeschiedenis een grote plaats innemen. De praktijken in de eerste en tweede kandidaturen worden in het geheel niet besteed aan de Madonna. De studenten houden zich in het eerste jaar voornamelijk bezig met verlijmings- en reinigingsoefeningen. In het tweede jaar werken ze zowel op plaasteren afgietsels als op natuurstenen objecten. Pas in de meestergraden, waarbij de praktijk 16 uren per week beslaat, komen de Antwerpse Madonna's letterlijk en figuurlijk in beeld. Er zijn overigens maar dertig lesweken per academiejaar. Per meestergraad besteedt een student dus 480 uur aan conservatie en restauratiewerkzaamheden. *Let wel* 480 uur: dat is hetzelfde als 12 weken en drie dagen werken in een werkweek van 38 uur.

* de 'Academie' heet nu voluit: *Hogeschool Antwerpen, departement B, Audiovisuele en Beeldende Kunst (Koninklijke Academie voor Schone Kunsten)*.

Wat gebeurt er allemaal met zo'n madonnabeeld en hoe besteedt een student zijn 480 praktijkmuren?

Opbouw van de praktijkwerkzaamheden

In deze praktijkmuren maakt de student kennis met de vele aspecten van de restauratie van beelden in natuursteen. Er worden zowel conservatie- als restauratiewerkzaamheden beoefend. Hiervoor worden sculpturen gekozen die in de buitenlucht verblijven maar ook museale sculpturen. De keuze voor de te gebruiken materialen en technieken voor restauratie of conservatiewerkzaamheden kan door deze binnen of buiten verschillen. Overigens zijn de stenen madonnabeelden natuurlijk typische buitenbeelden.

De terracottasokkel van de Prekersstraat 57, met zinnebeelden van de vier evangelisten, bestond voor zo'n 40% uit oude aanvullingen in gips.

De leden van Voor Kruis en Beeld geven aan welke Madonna's zullen worden gerestaureerd. Meestal staat ze dan nog op de gevel of in depot. De meestergraadstudent zal zich allereerst buigen over het maken van een offerte. Hiervoor is het nodig het betreffende beeld van zo dicht mogelijk te bekijken. Zeker als Maria nog aan de gevel hangt is een analyse maken van alle schades vaak moeilijk te beoordelen. Maar toch, afgebroken armen, benen en handen zijn goed zichtbaar. Vertoont Madonna een mopsneus en bolle ogen dan weet je dat er op het beeld vele lagen verf zitten. Meestal bevinden zich onder die vele lagen oude restauraties, scheuren of breuken in de drager van natuursteen, mortel en terracotta. Zo bleek bij een terracottasokkel met zinnebeelden van de vier evangelisten zo'n 40% te bestaan uit oude aanvullingen in gips.

Vele lagen verf...

Binnen zo'n offerte wordt een analyse gemaakt van de schade en daarop worden de werkzaamheden, met bijbehorende materialen en werkuren berekend. Voor de studenten is dit vaak een hele opgave.

Daarna wordt begonnen met opzoekingswerk, meestal in archieven, nodig om de historie van een te restaureren sculptuur te achterhalen. Belangrijk is ook dat een student een beeld kan situeren in het kunsthistorisch landschap.

Waarom is al dat opzoekingswerk vóór de start van de restauratiewerkzaamheden overigens nodig? Stel er is van een Madonna een arm weg, of we treffen een Jezuskind aan zonder rechervoet. Aan de beschadigingen van de sculptuur is de houding van de arm wel zichtbaar, maar hoe is de houding van haar hand, en welke vingers zijn er gebogen?

Eerst trachten we foto's van het originele beeld en (ontwerp-)tekeningen te achterhalen om een nieuwe arm of het hoofdje te kunnen boetsen op basis van duidelijke foto's en tekeningen van het te restaureren werk. We trachten de naam van de beeldhouwer te achterhalen om eventueel zijn stijl te kunnen vergelijken, hoe maakte hij voetjes van Jezuskindjes? Toch valt er vaak maar weinig te vinden over onze Madonnabeelden in het archief, maar is de student er al met al veel tijd aan kwijt!

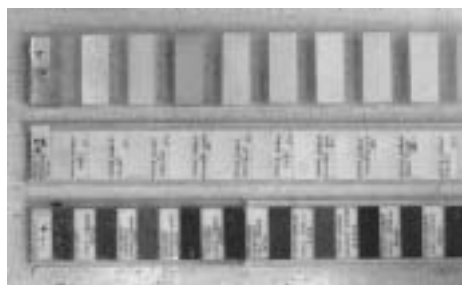
Ook de afwerkingslagen van de Madonna worden in beeld gebracht. Uit hoeveel lagen verf bestaat de afwerkingslaag? Zijn het alleen monochrome lagen of zijn er veelkleurige of polychrome lagen aanwezig? Soms ontdekken we verguldsels. De student doet met behulp van verschillende docenten stratigrafisch onderzoek, er worden veel vensters gemaakt en de verf wordt ingebed en geanalyseerd.

Er worden 'vensters' gemaakt. Laag na laag van de beschikking wordt blootgelegd, steeds vergroot de opening. Zo kan de opbouw trapsgewijze worden gevolgd.

Een testbank wordt rond een algemene probleemstelling opgezet. De resultaten ervan zijn ook achteraf toepasbaar. 'Testjes' zijn specifiek gebonden aan één vraag omtrent een welbepaalde situatie, het resultaat is niet veralgemeenbaar.

Bij conservatiewerkzaamheden zoals reiniging, ontzouting van de steen of de consolidatie ervan is het nodig veel kennis van verschillende materialen te hebben. Daarom worden er vaak, voor de eigenlijke restauratiewerkzaamheden te starten, **testbanken** gemaakt. Hierin bekijken studenten via een vraagstelling welke uitwerking een materiaal heeft. Bijvoorbeeld: welke invloed de zure regen heeft op een aantal welbepaalde kalkstenen.

Testbanken hebben meestal een grotere omvang en kunnen een aantal jaren in beslag nemen. Testjes worden er veel gedaan. Vragen als welke reiniging het beste is voor deze specifieke vervuiling of welke opstelling het beste is voor dit sculptuur worden hiermee uitgetest. Reinigingstesten, verlijmingstesten, mortel maken op de kleur van de steen, kortom dit gaat ten koste van veel tijd.

Plastische herstellingen, boetseren en mouleren

Vaak geven beschadigingen in een sculptuur wel aan hoe lacunes opgevuld moeten worden, maar toch worden er ook wel hypothetische **plastische herstellingen** gemaakt. Dan worden deze herstellingen zoveel mogelijk gedaan in de geest van het werk.

Plastische herstellingen worden uitgevoerd in een plastisch materiaal; veelal kalkmortel. Om deze herstellingen uit te voeren is het noodzakelijk om te kunnen **boetseren** en **mouleren**. Het kan zijn dat er bijvoorbeeld eerst een schade-afgietsel gemaakt wordt om verscheidene opties voor plastische herstellingen te kunnen boetseren. De studenten hebben voor deze lessen een speciale docent. Genevieve Hardy is hiervoor verantwoordelijk.

Plastische herstelling

Carolien van der Star is als docente verbonden aan de 'Hogeschool Antwerpen, departement B, Audiovisuele en Beeldende Kunst' (Koninklijke Academie voor Schone Kunsten). Ze leidt de 'studio steen' van de opleiding 'Conservatie en Restauratie'.

VOORZITTER: Leo Delwaide, Antwerpen.

ERELEDEN: Karel Boeckx, Hoogstraten • N.V. Expan 2000, Brussel • Theodora Janssen-Arts, Vosselaar • Georges Leclair, Kontich • BVBA Pascal Mallien, Schilde • Gabriella Moortgat, Breendonk • Georges Van Eessel, Kapellen.

STEUENDE LEDEN: Begga Andries, Berchem • Leo Berndsen-Scholtz, Antwerpen • Dree De Vries, Vilvoorde • Eric Deckers, Schoten • Paul Govaerts, Merksem • Regina Jacobs, Antwerpen • Jean Mertens de Wilmars, Antwerpen • Veronique Saverys, Aartselaar • Anne Marie Smekens-De Vrieze, Schoten • Erik van Alsenoy, Beveren.

LEDEN: M. Avonts, Hemiksem • L. Baeck, Wilrijk • Walter Baisier, Antwerpen • Lode Baplue, Brasschaat • André Beckers, Deurne • Jos Berckmans, Wilrijk • Gerarda Beukelaer, Antwerpen • Antoine Blondeau, Zoersel • Eva Brouwer, Antwerpen • Michel Buytaert, Wilrijk • Henri Cant, Deurne • Honorin Casteleyn, Boechout • Jacqueline Charon, Broechem • Magda Claesen, Wilrijk • M.F. Cloos, Berchem • Jacq. Coens, Broechem • Eva Coltof-Brouwer, Antwerpen • Maria Cools, Antwerpen • Françoise Corluy-Schaffers, Wilrijk • Dirk Couturier, Wilrijk • Stefan Croenen, Schilde • Michèle Dauwe-van Doosselaere, Brasschaat • Thierry de Barys, Antwerpen • Magda De Beuckelaer, Antwerpen • Jozef De Bleser, Merksem • Pierre De Deken, Berchem • Emiel De Fleurquin, Edegem • Alfons De Meulder, Merksem • Christel De Meulder, Kontich • Lucas De Ruysser, Antwerpen • Henri De Sagher, Puurs • Anne De Swaef, Antwerpen • Gustaaf De Wilde, Mortsel • Simon Deckers, Antwerpen • Margriet Dedroog, Merksem • Marie-Mad. Deloof, Antwerpen • Maurice D'Hoore, Boom • Zusters Dienstvaagden vzw, Antwerpen • Jacques Dierckx, Antwerpen • Guy Diercxsens, Hove • Jos Dobbeleers, Antwerpen • Driessen-Van Rossum, Antwerpen • Paul Durt, Edegem • Luk Fabrè, Wilrijk • Broeder Franciscus, Gent • Freddy Franck, Berchem • M. Geerinck, Boechout • Maria Geerinck, Boechout • Baudouin Goeminne, 's Gravenwezel • vzw Goublomme, Antwerpen • Marc Groetaers, Wilrijk • Jan Gypen, Kontich • Michel Hertoghe, 's Gravenwezel • Robert Holtrust, Essen • Elisa Huysmans, Antwerpen • Georges Impens, Antwerpen • Jacques Istas, Schilde • Henri Janssens, Hove • Karo, Schoten • Bernadette

Kiebooms, Boechout • Ghislain Lamiroy-Foket, Hove • Frans Lauwers, Antwerpen • Patrick Leclair, Wilrijk • Annick Leclair, Wommelgem • François Leconte, Mortsel • Paul Lemmens, Brasschaat • Rosa Lenssens, Berchem • Paul Leysen, Deurne • Marcelle Lombaerts-Van den Bril, Boom • Jean Pierre Loos, Edegem • Willy Lucidarme, Nieuwpoort • Bruno Luyten, Puurs • Jozef Marijsse, Merksem • Gerda Marin, Antwerpen • Henriette Mcintyre, Antwerpen • Etienne Meert, Antwerpen • Paul Meeus, Antwerpen • Dominique Moorkens, Ranst • Chr. Museur, Berchem • Willem Nolllet, Hove • Hugo Nys, Borsbeek • Paula Onghena, Wilrijk • Johanna Peeters, Deurne • Ria Penders, Ekeren • Herman Pepermans, Berchem • Albertus Roevens, Brasschaat • Martha Rombouts, Edegem • Augusta Sluyts, Antwerpen • Michel Smets, Antwerpen • Paula Sörsen, Merksem • Sint-Paulusvrienden, Antwerpen • Theo Strauven-Destrijcker, Berchem • Wim Strecker, Antwerpen • André Struyf, 's Gravenwezel • Lisette Tijmsmans, Antwerpen • E. Torfs, O.-L.-Vrouw-Waver • Henri Umans, Lier • Jan Valvekens, Antwerpen • Armand Van Bortel, Deurne • Marc Van Bouwel-Lembrechts, Deurne • Joseph van Caster, Antwerpen • Etienne van Caster, Mortsel • Guido Van Damme, Aartselaar • Jean van de Put, Berchem • Yves van de Werve de Vorsselaar, Schilde • Jozef Van de Wiele, Antwerpen • Van Den Bossche, Vorselaar • Paul van den Hove, Zandhoven • Guido Van Den Sande, Ekeren • Theo Van der Auwera, Westmalle • Lucas Van Gelder, Hove • Hilda Van Gool, Antwerpen • Simonne Van Heurck, Antwerpen • Ivo Van Hoorebeke, Wilrijk • Ann Van Houtte, Antwerpen • Ferdinandus Van Hoydonck, Hove • Benoit van Lidth de Jeude, Antwerpen • Nicole Van Look, Ekeren • Paul Van Mechelen, Aartselaar • Mathieu Van Mirlo, Borgerhout • Elza Van Suetendael, Berchem • Walter Van Thillo, Berchem • Armandf Vandeplas, Antwerpen • Armand Vandeplas, Antwerpen • Karel Vanderhoeght, Berchem • Ernest Vanderlinden, Berlaar • G. Vanhalme, Harelbeke • Ronald Vanoystaeyen, Boechout • R. Vekemans, Lier • Chris Verbeeck, Hove • Nicole Vercruysse, • Pierre Verelst, Antwerpen • Madeleine Verhoosel, Antwerpen • Josette Verschaeren, Wilrijk • Antoon Verstrecken, Antwerpen • Denise Verstrepn, Brasschaat • Jacques Wirtz, Schoten.

Mededelingen

- Het neerstortingsgevaar is nog niet opgelost bij de Madonna van de hoek Boogaardestraat en Schoytestraat.

De Buurttoezichters van de stad Antwerpen, de wijkwerking Sint-Andries, Monumentenzorg Antwerpen, Monumentenwacht provincie Antwerpen, hebben hun mede-bezorgdheid meegedeeld omtrent dit beeld. Zonder medewerking van de eigenaar van het pand kan echter niets ondernomen worden.

- De nieuwe eigenaar van het pand Paardenmarkt 104, hoek Rodestraat werd aangeschreven. Bij veranderingen aan het gebouw dient ervoor gezorgd dat het waardevolle madonnabeeld op haar traditionele plaats behouden blijft.

- Onze grote inspanningen om een beeld te herplaatsen op de Oudevaartplaats 52 hebben tot heden geen resultaat opgeleverd.

- Met een mailtje aan onze secretaris, Ronald Vanoystaeyen - iha@yucom.be, kan u melden of u op de hoogte wenst gebracht te worden van 'aandachtspunten'. We berichten u dan elektronisch over tijdelijke hete hangijzers omtrent de bescherming van de Antwerpse Madonna's.

- Het boek *Madonna. Beelden van Maria in de Antwerpse binnenstad*, is inmiddels haast uitverkocht. Er zijn nog een honderdtal exemplaren te verkrijgen bij 'Voor Kruis en Beeld' Prijs: € 15 (+ eventuele

Het nu afgebroken pand Oudevaartplaats 52 in augustus 2001. Het met anecdotiek omgeven 'Ons lievrouwke van de Rui' keek naar het Vogelmarktgebeuren vanuit het middenraam op de verdieping.

- verzendingskosten € 2,50). 'Vrienden van de Antwerpse Madonna's' genieten van 15% korting. Bestellen kan u bij het secretariaat:

Voor Kruis en Beeld vzw

Vremdesesteeweg 92, 2530 Boechout,
tel. 03-455 58 44 – iha@yucom.be

- Voor de Vrienden die hun bijdrage voor 2003 nog niet zouden gestort hebben wordt in deze Nieuwsbrief een stortingsformulier bijgevoegd.

Info en colofon

Vrienden van de Antwerpse Madonna's ter ondersteuning van de werking van de vereniging Voor Kruis en Beeld vzw, Lange Lozanastraat 92, 2018 Antwerpen.

Een jaarlijks lidmaatschap kost € 30, steunende leden betalen € 125 en ereleden €250 (fiscale aftrek mogelijk). Storten kan op het rekeningnummer 000-00 00 00 04-04 van de Koning Boudevijnstichting, Brederodestraat 21 Brussel, met vermelding *Voor Kruis en Beeld (vriendenkring)*.

Lay-out en foto's (tenzij anders vermeld) Wim Strecker, info@strecker.be

BOVEN: Madonna v/d hoek Eiermarkt - Sudermanstraat (actueel opgesteld in de KBC-toren, kant Eiermarkt);
LINKS: een historische foto voor de verbouwing Kasteelpleinstraat 24 (met feniks uit 1916); **ONDER:** de Madonna van de Prekerstraat 57 tijdens restauratie in 2003.

Foto: Tony Darimont

